

## Vybraní střelci.

Naše střelecké výsledky v závodech Malé dohody 1933/34 byly celkem dobré, ba i v jiných závodech střeleckých dosahujeme dobrých výsledků.

Přes to však je počet výborných střelců v naší armádě dosud poměrně malý. Naše pěchota je sice dobře vybavena automatickými zbraněmi, to však neznamená, že střelba z pušky má být přehlížena a že nepotřebujeme mnoho výtečných střelců z pušky.

Puška je a zůstane i při automatisaci střeleckých zbraní důležitou zbraní vojáka. Používáme ji k přesné a účinné palbě proti cílům na malé a střední vzdálenosti. Naše předpisy žádají, aby vojíní byli ve střelbě puškou vycvičeni tak, aby mohli spolehlivě zasáhnout cíl do 400 m, a vybraní střelci do 600 m a že na cíle těžko zasažitelné mají střílet jen vybraní střelci; proto nutno věnovat velkou pozornost a péči výcviku ve střelbě letmou ranou v chodu atd. Také předpis P-III-1 praví, že je naprosto nutné, aby každý důstojník a rotmistr byl velmi dobrým střelcem a že každý z nich má považovat střelbu z pušky spíše za sport nežli za služební výkon.

Předpis oceňuje pušku takto: puška se stala pro své vynikající vlastnosti (přesnost, rychlost střelby, nepotřebuje ani záštity ani pomocníků) nevyhnutelnou osobní zbraní každého vojína, zbraní zvlášť schopnou k individuálnímu boji útočnému i obrannému.

Vojíní přesně a dobře střílející nabývají převahy nad nepřítelem, jejich dovednost dodává jim mravní důvěry v sebe i v jejich zbraň a ční je zvlášť způsobilými pro nynější rozptýlený způsob boje.

Jak jsem se již zmínil, používá též náš předpis výrazu „v y b r a n ý střelec“, a proto se o jeho výcviku a použití zmíním poněkud podrobněji.

Již předválečné armády věnovaly střelbě z pušky náležitou péči a pluky měly v svém počtu znamenité střelce, ať se již nazývali „Oberscharfschützen“ nebo jinak. Mám na mysli střelce v bývalé armádě rakouské, na př. u pluků tyrolských zemských střelců atd., v italské armádě u praporů alpinů, v německé armádě u gardových praporů mysliveckých a pod.

V prvních střetnutích ve světové válce způsobili tito střelci nepříteli nenahraditelné škody a velké ztráty jak na západní, tak i na východní frontě, jak o tom svědčí dokumentárně mnoho vojenských spisovatelů.

Pro nás je zajímavé, že se i zesnulý divisní generál Čeček zmiňuje v svém deníku o těchto střelcích a praví doslovně v svém líčení rozvědky u Tachova a Grabku v Haliči v listopadu 1914: „... náš postup po silnici od Záblenži byl velmi obtížný, poněvadž toto místo bylo osvětleno požárem blízké chalupy a usilovně postřelováno vybranými rakouskými střelci. Byli to střelci od jednoho pluku tyrolských střelců, kteří si brali za cíl i čepici vystrčenou z chráněného místa...“

Citelné ztráty, které utrpěli Angličané a hlavně Francouzi v počátečních bojích, přiměly nynějšího profesora na válečné ruské vojenské akademii Zavarova, aby vydal své výtečné pojednání o „snajperch“.

Slovo „Sniper“ (čti snajper) je anglické a označuje bahenní sluku, vyznačující se prudkým a nadmíru bystrým letem, měnící co chvíli směr letu a vyžadující skutečně výborného střelce, aby ji v letu ranou zasáhl.

Slovem „Sniper“ označovali na počátku války angličtí vojáci německé střelce vyzbrojené přesně a rychle střílející puškou opatřenou dalekohledem, kteří působili zhoubně hlavně v řadách velitelského sboru.

Němečtí „snajpeři“ odstřelovali především důstojníky, pozorovatele, spojky, obsluhu samočinných zbraní, telefonisty, ba umlčovali prý někdy i celé střílející baterie.

S počátku připisovali Angličané tuto záhubnou palbu dokonalému střeleckému výcviku německé pěchoty; když se však jejich ztráty množily povážlivou měrou a když také se strany francouzské byly denně hlášeny velké ztráty velitelů všech stupňů, počala se zpravodajská služba podrobněji zabývat touto novinkou, zvláště od té doby, co bylo zjištěno, že veškeré rány způsobené řečenými střelci seděly v hlavě a byly smrtelné.

Teprve ústup Němců po bitvě na Marne přinesl jasnější světlo do této střelecké záhady; při ústupu německých jednotek pronásledující Francouzi a Angličané našli mrtvé německé střelce, kteří byli vyzbrojeni výtečnými puškami s dalekohledy a periskopy. U některých byly nalezeny též instrukce popisující způsob střelby těchto vybraných střelců.

Na podkladě těchto nálezů nařídil anglický hlavní štáb kursy pro vybrané střelce, kteří se později také znamenitě osvědčili. Podobné kursy byly zřízeny i u americké armády — není známo s jakým výsledkem.

Bohužel po válce upadl význam těchto kursů v zapomenutí, protože počala být až přespříliš výhradně hodnocena dělová palba a palba samočinných zbraní. Myslím, že neprávem.

Zapomnělo se na to, že ani nejmocnější dělová palba nemusí vojensky zdatnou a dobrým duchem ovládanou pěchotu tak úplně zkrušit, aby byla takřka vyřaděna z boje a stala se pro postupujícího nepřítele bezvýznamnou překážkou. Pravdivost toho nejlépe dokumentují boje z dob německých útoků na Verdun.

Dovolují si tvrdit, že na protivníka nepůsobí nic tak hrozivě jako neustálá smrtící a zálučná palba z pušek, při níž je zbavován všech svých velitelů. Každému z nás je dostatečně známo, že jádrem pěšího družstva je lehký kulomet a že těžký kulomet je ničící zbraní proti nekrytým živým cílům. Pro své konstruktivní vlastnosti (rozsevná zařízení, mechanické a pevné zamíření, hustota svazků drah, jednoduchá konstrukce) je těžký

kulomet nejmohutnější zbraní velitele praporu. Ale právě pro tyto vlastnosti bude tato výborná zbraň přitažlivým magnetem pro nepřátelské vybrané střelce, kteří budou s oblibou vyhledávat právě hnízda těžkých kulometů, aby co nejdříve umlčeli jejich obsluhu.

V sousedních armádách, na př. jugoslávské a maďarské, se věnuje nyní zvláštní péče střeleckému výcviku z pušky, jak dosvědčují na příklad některá ustanovení nového maďarského Cvičebního řádu z r. 1925. Právě se tam: „Střelecký výcvik z pušky je nejdůležitější částí bojového výcviku; každý den věnujeme plnou hodinu střeleckému výcviku. Střelbě z pušek dáváme sportovní charakter. Služební nátěr musí hlavně u mládeže ustoupit do pozadí. Jen tak zvýšíme starou lásku maďarského lidu ke střelbě, jen tak vycvičíme dokonalé střelce.“ A dále: „... střelecký výcvik maďarských vojáků musí být důkladný.“ Při výcviku nováčků se počne střilet ze vzduchovek již v třetím týdnu. Počet střeliva se nekontroluje. Nejpozději 4. týdne střelí již nováčci z pušek.

Avšak největší úsilí ve střelbě z pušky vyvinuje armáda polská a sovětská.

Uvedu v dalším několik dat ze školení vybraných střelců v sovětské armádě, čerpaných ze studie polského dipl. majora Kowalczewskiego a kpt. dipl. Sosieňa, kterážto pro nás pěšáky vysoce zajímavá práce byla uveřejněna v polském časopise „Przegląd wojskowy“ 1932.

Zásady uvedené oněmi důstojníky platí též v poněkud jiné obměně i pro střelecký výcvik polské armády. Je skutečně velmi zajímavé sledovat úsilí, jaké věnuje sovětská vojenská správa střeleckému výcviku vybraných střelců.

Výnosem lidového komisariátu vojska a námořnictva (Narkomvoje-mor) ze dne 10. ledna 1929 byly stanoveny u všech pěších pluků a pluků jezdeckých zvláštní skupiny vybraných střelců, t. zv. snajperů.

Vojenská literatura o tom pojednávající je příliš rozsáhlá a proto se omezím jen na nejdůležitější. Naši pozornosti zasluhují hlavně články uveřejněné ve Voj. věstníku 1929 a 1930.

Jsou to pojednání staršího velitele Ikonikova „O přípravě a výcviku vybraných střelců“, dále velmi zajímavá pojednání Rogovova a Melčikovova a hlavně článek staršího velitele Stiepanova „Fysická průprava vybraného střelce“.

Tito autoři žádají (a během roku 1932 bylo jejich přáním vesměs sovětskou vládou plně vyhověno), aby střelecká úroveň vybraných střelců byla i po splnění presenční služby i nadále zachována na výši.

Narkomvoje-mor řešil otázku takto:

Každý snajper je po celou dobu veden v seznamu a po splnění vojenské povinnosti je povolán každý rok aspoň na 10 dní ke střelbě na nejbližší střelnici.

Kromě toho dostane každý snajper při odchodu z presenční služby pušku s příslušnou dotací nábojů za malé odškodnění s vládním potvrzením, že může z této pušky střilet. Obvykle dostanou snajpeři kulovnice jako cenu vystřílenou při každoročních střeleckých závodech. Uvážíme-li, že žádný sovětský občan, není-li vojínem, nesmí mít pod trestem smrti bez povolení místního sovětu doma pušku, musíme uznat, že je to velké vyznamenání pro záložní vybrané střelce, že mohou mít u sebe doma pušky i střelivo a že smějí střilet.

Tímto způsobem i propagací se stalo, že sovětští občané nalézali stále větší oblibu ve střelbě z pušek, a když Sovět práce a obrany (Sověť truda i oborony) na vlastní útraty zřídil v mnohých osadách vzorné střelnice podle švýcarského vzoru, vzrostl počet střeleckých kroužků do roku 1933 na 8000. Tito střelci podléhají Ossoaviachimu a jejich členové dosahují skutečně stále lepších a lepších výsledků ve střelbě puškou. Srovnáme-li počet střeleckých společností, na př. v Německu (750), ve Francii (1000), ve Spojených státech (15.000), vidíme, že sovětské Rusko ve střelbě z pušky není nejhůře zastoupeno mezi národy.

Přistupuji nyní k podrobnějšímu pojednání o vybraných střelcích.

Jaké požadavky jsou kladeny především na střelce?

Vybraný střelec musí být zdatný voják, silné tělesné konstrukce, musí mít výtečný zrak a sluch, musí být schopen značných tělesných námah, hlavně však dlouhých pochodů, musí mít značnou orientační schopnost, všeobecné vzdělání nejméně 5 obecních tříd a konečně, což je samozřejmé, musí mít velkou lásku ke střelbě z pušky a mít v ní velmi dobré výsledky již z dob předvojenské výchovy.

Mladým mužům se věnuje po té stránce v předvojenské výchově značná pozornost a ti, kteří osvědčili obzvláštní chuť a lásku ke střelbě z pušky, jsou stále vedeni v seznamech.

Postup ve výběru vybraných střelců.

Po ukončení předvojenské výchovy a po příchodu k pluku asi za 2 měsíce vybere každý velitel roty z těchto hlášených střelců nejlepší a hlásí jejich jména veliteli pluku. Tito hlášení nováčci-střelci jsou ihned podrobeni velmi přísné lékařské prohlídce a později stejně přísné psycho-technické zkoušce.

Obstál-li aspirant na hodnost střelce při těchto zkouškách, je vřazen do t. zv. skupiny „střelecké“, v které je obvykle u pluku asi 54 střelců bez cvičitelů.

V této skupině jsou střelci-nováčci cvičeni po dobu 4 až 6 měsíců pod velením několika důstojníků absolventů divisního kursu pro vybrané střelce, kteří obzvláště vynikají ve střeleckém oboru; skupina cvičí po celou dobu úplně samostatně. Velitel střelecké skupiny odpovídá přímo veliteli pluku za dosažené výsledky a je jeho povinností vycvičit mladé střelce k co největší dokonalosti.

Po uplynutí 5 měsíců, nebo podle nařízení velitele pluku, musí se všichni frekventanti kursu podrobit velmi přísné závěrečné zkoušce; po jejím úspěšném absolvování dostanou střelci vysvědčení, že chodili do kursu pro vybrané střelce u „X“ pluku a že jsou jmenováni v něm vybranými střelci. V této vlastnosti slouží potom po celou dobu i v záloze a jsou stále vedeni v seznamech.

Při rozdělování jich na setniny platí zásada, že u každé pěší roty musí být 3 dvojice, u každé eskadrony 2 dvojice vybraných střelců.

Střelecká dvojice nesmí být nikdy dělena.

Výstroj a výzbroj vybraných střelců.

Výstroj je týž jako u pěchoty nebo u jezdecka, s tím rozdílem, že stejnokroj i jeho součástky musí být vždy přizpůsobeny co do barvy ročnímu počasí a terénu; v zimě nosí tudíž oděv, skládající se z bílého pláště, z bílé čepice (beranice) a z bašlíku (soukenné šály); v létě je barva stejnokroje zelenavější, na podzim tmavší. Kromě toho je každý vybraný

střelec vycvičen důkladně v zastírání; v tom dosáhli nyní Rusové neobyčejných výsledků.

Výzbroj. Je to puška opatřená dalekohledem, dále periskop, dálkoměr a krátká dvojostrá dýka, která nahrazuje náš bodák.

Puška je vždy vybraná, dokonale vyzkoušená a nastřelená. Dřevo pušky musí být zhotoveno z kanadského ořechu, aby vynikalo suchostí, pružností a pórovitostí; veškeré kovové součástky jsou nerezavějící.

Jádro rozptylu na 100 m po 5 výstřelech nesmí mít větší průměr než 3 cm.

K pušce je opatřen střelec 8násobným dalekohledem a střelecká dvojice periskopem a dálkoměrem. Pušky se nesmí používat při pořadových nebo bojových cvičeních, nýbrž jen při střelbě na školní a polní střelnici. Jinak je dvojice vybavena jinou puškou; vybranou pušku dostane střelec jen na rozkaz velitele roty. Výměra ostrých nábojů vybraného střelce v boji je 80 nábojů obyčejných a 20 nábojů průbojných.

Roční výměra střeliva pro vybraného střelce je 450 ostrých nábojů (u nás pro střelce I. třídy jen 160); tato výměra není pevná a může být i překročena.

Z této výměry nábojů použije vybraný střelec největší části, asi 300, při střelbě jednotlivce, kterou střílí po celý rok a za každého počasí (u nás 25), zbytek vystřelí na školní střelnici.

Jak jsem již podotkl, podrobí se vybraný střelec zvláště tuhému výcviku jednak u pluku, jednak v kurse. Někdy jsou kursy sloučeny u divise, ale obvykle si je ponechá velitel pluku, aby mohl osobně dohlížet.

Kurs trvá někdy až 6 měsíců (to není každý rok stejný) a je rozdělen na 2 části, a to na výcvik technický a na výcvik taktický.

Nejdůležitější předměty v kurse jsou: pozorování, odhadování a měření vzdáleností, střelba z pušky a balistika, podrobná znalost střelných zbraní u sousedů, využívání terénu a zastírání, opevňování, topografie a tělověda. Všichni kandidáti musí být před povoláním do kursu vycvičeni tak jako naši střelci I. třídy a musí mít pořadí nejméně 1—3. Odhadovat vzdálenosti za všech ročních počasí a povětrnostních podmínek musí každý dokonale až do 600 m; přípustná chyba na tuto vzdálenost je 10 m. Nám se zdají tyto podmínky těžké, ale ve skutečnosti tomu tak není, díky dokonalému předvojenskému výcviku ruské mládeže. Pro zajímavost jen naznačím ještě, čím se tento výcvik snajperů liší od výcviku podle našich předpisů.

Ve službě pozorovací se cvičí frekventanti v pozorování velmi malých a v terénu dobře ukrytých živých cílů, dále cílů rychle a tiše se pohybujících, a to ve dne, za ranního svítání a večerního soumraku, za sněhových vánic, větrů, deště atd., denně nejméně hodinu.

Další výcvik je sluchový a zrakový a je též denně houževnatě cvičen.

Vybraný střelec musí za nočního ticha rozpoznat a uslyšet šramot způsobený neopatrným otvíráním puškového závěru, musí uslyšet přípravu k palbě těžkých kulometů až do vzdálenosti 200 m; musí umět podle střepin dělostřeleckých nábojů rozeznat ráži a rozeznávat účinek různých chemických látek atd.

V noci do 300 m musí odhadnout vzdálenost rozskrnuté zápalky (důležité pro strážného), musí podle záblesku elektrické lampičky nebo podle výstřelu rakety do 300 m odhadnout nepřítele.

Kromě toho musí všichni vybraní střelci dobře rozpoznávat volání nočních ptáků, skřehot žab, a musí tyto zvuky umět napodobit.

Největší péče se věnuje ovšem střeleckému výcviku; nešetří se při tom střelivem ani časem ani místem. V letních táborech je věnována veliká volnost výcviku vybraných střelců. Při známé rozsáhlosti vojenských ruských letních táborů a při malé hustotě obyvatelstva je tato volnost snadno splnitelná. Na školní střelnici musí každý střelec zasáhnout teď do 800 m bez výminky a do 1200 m s pravděpodobností 70%. Střílí se bez dalekohledu i s dalekohledem. Poloha střelce je libovolná; je též dovoleno používat jako podpěry puškového řemene, který je po americkém způsobu připevněn na pušce tak, že si krátkým hmatem může z něho střelec upravit výbornou oporu pro levou ruku.

Střílí se od 400 do 1200 m s dálkoměrem, periskopem, dalekohledem.

Velká píle se věnuje výcviku v plížení, a to hlavně v noci, výcviku v zastírání a výcviku v letmé ráně.

Rozumí se samo sebou, že se výcvik neprovádí ve všech kursech tak důkladně, jak jsem jej naznačil. Jako každá nová věc narazil také výcvik vybraných střelců v Rusku samém u mnoha velitelů (hlavně vyšších) na některá neporozumění.

Major pěch. Ing. Jan Valníček:

## O účinnosti daleké čelní přehradné palby z těžkých kulometů.

Při řešení rozvrhů palby pro obranu musí si svědomitý velitel dát vždy otázku: „Jakou mám naději na úspěch své přehradné palby? Kolik procent útočníka zadrží, bude-li včas spuštěna a nebude-li přerušena nějakou nepředvídanou okolností?“

Jistě každý z nás hledal už mnohokrát odpověď na tuto otázku. Účelem této naší studie je snažit se najít tuto odpověď pro nejúčinnější pěšákovu zbraň, pro těžký kulomet.

Najít správnou odpověď není snadné. Jde vždy o shluk veličin náhodných, jimiž je rozptyl, terén, obrysy a rychlost pohybu cíle, jakož i podrobné složky tohoto pohybu. Ač máme za sebou světovou válku, která trvala čtyři léta, nemůže dnes ani nejzkušenější její vysloužilý řící správnou kvantitativní hodnotu účinku přehradné palby z těžkých kulometů. Pro důkazy si nemusíme chodit daleko, snadno je najdeme, pohlédneme-li do střeleckých řádů, které jistě obsahují zpracované zkušenosti z války. Tak na př. ve francouzské zatímní instrukci z roku 1933 v čl. 437 najdeme, že se rotě 16 těžkých kulometů, střelících rychlostí po 50 ranách/min., přiděluje v obraně úsek 200 m při střelbě nepřímé. Při střelbě přímé se přiděluje podle čl. 351 téže instrukce úsek 100 dílců pro 1 kulomet. To znamená, že na dálku 1000 m je to 100 m, na dálku 2000 m je to 200 m atd. Až si rozebereme všechny prvky účinnosti a učiníme z nich syntésu při studiu problému, uvidíme, že pro stejnou požadovanou účinnost přehradné palby je to zrovna naopak: šířka úseku se vzrůstající dálkou se rychle zmenšuje. Tuto pravdu konstatují ostatně též i sami Francouzi (viz cmdt. Maffre: Contribution a l'étude sur l'efficacité des tirs lointains v Revue